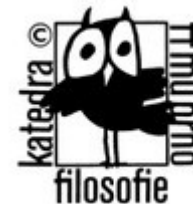

PH0198 NMF
KFI FF MU

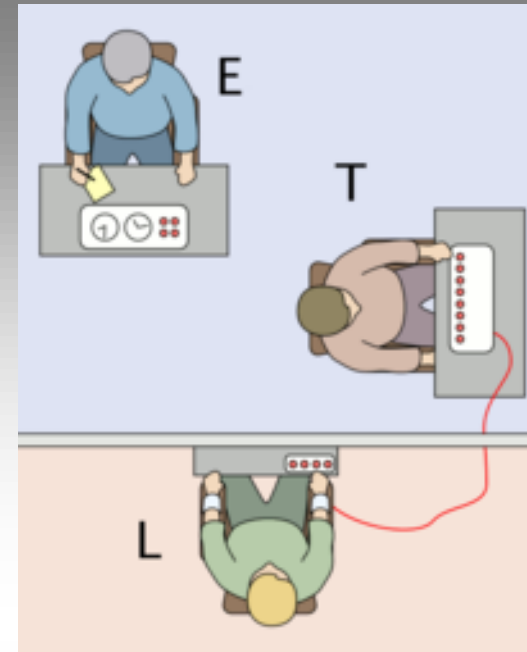
BIOETIKA

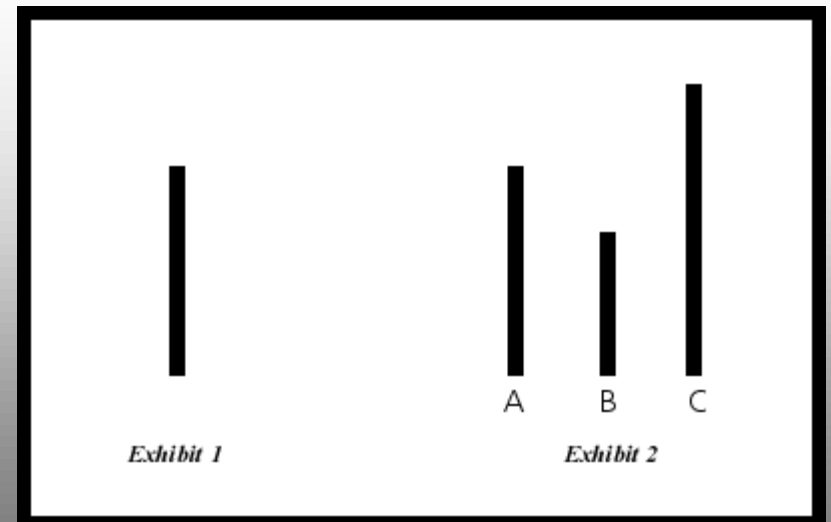
Michal Stránský

7. 12. 2015

Stanley Milgram
(Milgram, 1963):

Solomon Asch
(Asch, 1951):

Bioetika?

Filosofická disciplína, která hodnotí pokrok v biologii a medicíně z etického hlediska.

Etika vědeckého výzkumu obecně?

Aplikovaná etika?

Jaký je zdroj norem pro hodnocení vědecké praxe?

Osnova:

- Historie etiky výzkumu na lidech;
- Morální pochybení ve vědecké praxi;
- Moderní kodex;
- Etika vědecké práce v ČR;
- Lhaní ve vědě, aplikovaná etika, enhancement, etcetera...

Literatura:

MORENO, J. 2010. *Progress in Bioethics: Science, Policy, and Politics*. MIT Press.

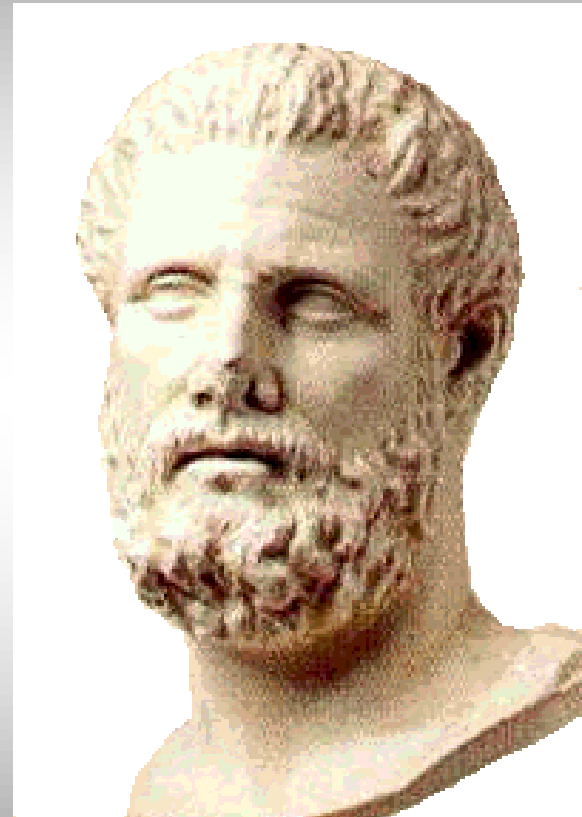
MORENO, J. 2005. *Is There an Ethicist in the House?: On the Cutting Edge of Bioethics*. Indiana University Press.

SINGER, P. A. VIENS, A. M. 2008. *The Cambridge Textbook of Bioethics*. Cambridge University Press.

American Journal of Bioethics, Journal of Medical Ethics, Hasting Center, ...

Hippokratova přísaha:

- Asklépiánský lékař Hippokratés z Kósu (5. stol. př. n. l.);
- Corpus Hippocraticum;
- Etika lékařské praxe (hodně obecná);
- Pýthagorejská (křesťanská?) úcta k životu;
- Vztah mezi lékařem a pacientem a mezi lékaři navzájem.

Hippocratic Oath Today

I swear to fulfill, to the best of my ability and judgment, this covenant:

I will respect the hard-won scientific gains of those physicians in whose steps I walk, and gladly share such knowledge as is mine with those who are to follow. I will apply, for the benefit of the sick, all measures [that] are required, avoiding those twin traps of overtreatment and therapeutic nihilism. I will remember that there is art to medicine as well as science, and that warmth, sympathy, and understanding may outweigh the surgeon's knife or the chemist's drug. I will not be ashamed to say "I know not," nor will I fail to call in my colleagues when the skills of another are needed for a patient's recovery. I will respect the privacy of my patients, for their problems are not disclosed to me that the world may know. Most especially must I tread with care in matters of life and death. If it is given me to save a life, all thanks. But it may also be within my power to take a life; this awesome responsibility must be faced with great humbleness and awareness of my own frailty. Above all, I must not play at God. I will remember that I do not treat a fever chart, a cancerous growth, but a sick human being, whose illness may affect the person's family and economic stability. My responsibility includes these related problems, if I am to care adequately for the sick. I will prevent disease whenever I can, for prevention is preferable to cure. **I will remember that I remain a member of society, with special obligations to all my fellow human beings, those sound of mind and body as well as the infirm.** If I do not violate this oath, may I enjoy life and art, respected while I live and remembered with affection thereafter. May I always act so as to preserve the finest traditions of my calling and may I long experience the joy of healing those who seek my help.

Louis Lasagna, Academic Dean of the School of Medicine at Tufts University, 1964

Historie etiky výzkumu na lidech:

- Rozvoj vědy a práva (19. stol.) mění výsadní mravní postavení lékařů;
- **Edward Jenner (1749-1823):**
 - „otec imunologie“; testování vakcíny proti spalničkám na dětech;
 - odškodnění výzkumného subjektu.
- **William Beaumont (1785-1853):**
 - výzkum trávicího procesu;
 - etický kodex (souhlas pacienta, ohled na bezpečí).
- **Walter Reed (1851-1902):**
 - výzkum přenosu žluté chřipky;
 - První podpis dokumentu vyjadřujícího souhlas s procedurou, precedens pro další výzkum.

Morální pochybení ve vědecké praxi:

- Dramatická změna chápání výzkumu a používání lidských subjektů;
- Nacistické vojenské zakázky;
- Proč ale byli nacističtí lékaři odsouzeni, když jednali legálně?
- Norimberský kodex (1947).

Morální pochybení ve vědecké praxi:

Plutonium Injection Experiments:

- 1945-1947
- Manhattan Project: Jaký je vliv radiace na lidskou tkáň? Pojdme zjistit!

Tuskegee Syphilis Experiment:

- 1932-1972
- Jaký je průběh neléčeného syfilisu? Pojdme zjistit! Na afroamerických zemědělcích!

Moderní kodex:

- Tuskegee Study aftermath: *Národní rada pro ochranu lidských subjektů biolékařského a behaviorálního výzkumu* → **Belmontská zpráva (1979)**
- Dodnes základní materiál při stanovování etiky vědeckého výzkumu.

Moderní kodex:

Závěry Belmontské zprávy:

- 1) Je nutné rozlišovat mezi vědeckým výzkumem a lékařskou praxí**
- 2) Je nutné dodržovat tři základní etické principy:**
 - a) Respekt (s procedurou je nutno informovaně souhlasit)**
 - b) Beneficence (non-maleficence nestačí)**
 - c) Spravedlnost (jediné kritérium upřednostnění je naléhavost intervence)**

Etika vědecké práce v ČR:

- *Etický kodex výzkumných pracovníků* stanovený Akademií věd 20. dubna 2006.

http://www.cas.cz/o_avcr/zakladni_informace/dokumenty/eticky_kodex.html

- Principy nezaujatosti, kritičnosti, objektivity, loajality, pravdomluvnosti, poctivosti, otevřenosti, ...
- Pravidla pro publikování, pro vztahy na pracovišti, pro hodnotitelskou činnost.
- Co s vágními formulacemi?
- Právní předpis nebo symbolický dokument?

Etika vědecké práce v ČR:

- *Usnesení vlády o etickém rámci výzkumu (2005);*
<http://www.msmt.cz/file/35780>
- Principy Belmontské zprávy;
- Zásady: Svoboda a odpovědnost, pluralita a tolerance, autonomie a důstojnost, transparentnost, solidarita, beneficence.
- Charakteristika výzkumného pracovníka; etika institucí (charakter doporučení); typické příklady porušení etiky; metodika k získávání informovaného souhlasu.